

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **M.**, bývajúceho v Ž., proti žalovanému **P.**, so sídlom v N., IČO: X., za účasti vedľajšej účastníčky na strane žalovaného **A.**, a.s., so sídlom v B., vo veci regionálneho riaditeľstva **Z.**, o **náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 23 C 334/2004, v konaní o dovolaní vedľajšej účastníčky proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 29. apríla 2005 sp. zn. 5 Co 126/2005, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Účastníkom konania nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Žilina uznesením z 25. februára 2005 č.k. 23 C 334/2004-9 zastavil konanie s tým, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Vychádzal zo zistenia, že subjekt, ktorého žalobca označil v žalobe za žalovaného, právne neexistuje, nie je spôsobilý mať práva a povinnosti a nemôže byť účastníkom konania (§ 19 O.s.p., § 20 O.s.p.). Z tohto dôvodu ide v konaní o nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno následne odstrániť, a to ani spresňujúcim podaním žalobcu z 22. novembra 2004 ani zámenou neexistujúceho účastníka za existujúceho účastníka. Zastavenie konania odôvodnil súd poukazom na § 103 O.s.p., § 104 ods. 1 O.s.p., § 19 O.s.p., § 20 O.s.p. a § 19 ods. 2 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“). O trovách konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p.

Krajský súd v Žiline na odvolanie žalobcu uznesením z 29. apríla 2005 sp. zn. 5 Co 126/2005 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie. Na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel k názoru, že nie sú dané dôvody pre

zastavenie konania. Zo spisu Okresného súdu Žilina sp. zn. 13 C 922/86 mal preukázané, že medzi žalobcom a J.“ bol uzavretý a súdom schválený zmier. Toto označenie žalovaného použil žalobca aj v prejednávanej veci, avšak po zistení, že tento subjekt bol premenovaný, opravil podaním z 20. novembra 2004 jeho obchodný názov na P.. Súd prvého stupňa teda zastavil konanie v čase, kedy už bolo označenie žalovaného správne; z tohto dôvodu odvolací súd jeho rozhodnutie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 221 ods. 1 písm. a/ O.s.p.).

Proti uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie vedľajšia účastníčka. Podľa jej názoru došlo v konaní k procesnej vade v zmysle § 237 písm. b/ O.s.p. Navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil uznesenie odvolacieho súdu a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.), lebo právny záver odvolacieho súdu, na ktorom spočíva napadnuté uznesenie, nie je správny. Vzhľadom na okolnosti prípadu nešlo totiž o spresnenie inak nepochybného označenia účastníka konania (viď R 45/2003). V danom prípade nemôže byť na ťarchu žalovaného, ak žalobca vychádzal zo súdneho zmiernu schváleného v roku 1986 a na základe aktuálnych údajov si neoveril, či ním označený žalovaný v čase podania žaloby právne existuje.

Žalobca nevyužil právo vyjadriť sa písomne k dovolaniu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), za ktorú koná zamestnanec s právnickým vzdelaním (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Pri posudzovaní prípustnosti dovolania vychádzal dovolací súd z toho, že dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Občiansky súdny poriadok osobitne upravuje prípady, kedy je prípustné dovolanie smerujúce proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (viď §237 O.s.p.), kedy je tento opravný prostriedok prípustný proti rozsudku odvolacieho súdu (viď 238 O.s.p.) a kedy je prípustný proti uzneseniu odvolacieho súdu (viď § 239 O.s.p.).

Dovolanie v danom prípade smeruje proti uzneseniu, preto (odhliadnuc od prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. – k tomu viď ďalej) pri posudzovaní jeho prípustnosti treba

vychádzať z ustanovenia § 239 O.s.p. V zmysle § 239 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodol vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. V zmysle § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

V preskúmvanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo zrušené uznesenie súdu prvého stupňa. Napadnuté (zrušujúce) uznesenie odvolacieho súdu nevykazuje znaky žiadneho z rozhodnutí uvedených v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p., preto dovolanie proti nemu v zmysle týchto ustanovení nie je procesne prípustné.

Podľa § 237 O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (rozsudku a uzneseniu) odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Treba zdôrazniť, že § 237 O.s.p. nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný, ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 239 O.s.p. vylúčené.

Dovolateľka netvrdí, že by konanie bolo postihnuté vadou konania v zmysle § 237 písm. a/, c/ až g/ O.s.p. a vada tejto povahy ani nevyšla v dovolacom konaní najavo; namieta však, že konanie trpí vadou v zmysle § 237 písm. b/ O.s.p., pretože ten, kto v konaní vystupoval ako účastník konania (žalovaný), nemal spôsobilosť byť účastníkom konania.

Spôsobilosť byť účastníkom konania znamená spôsobilosť mať procesné práva a povinnosti, ktoré zákon priznáva účastníkom občianskeho súdneho konania. Túto spôsobilosť má podľa § 19 O.s.p. ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti; inak len ten, komu ju priznáva zákon. V občianskoprávných vzťahoch majú spôsobilosť byť účastníkom konania predovšetkým fyzické osoby [ich spôsobilosť vzniká narodením a zaniká smrťou (§ 7 ods. 1 a 2 OZ)]. Spôsobilosť byť účastníkom konania majú aj právnické osoby (§ 18 ods. 1 OZ). Právnickými osobami sú združenia fyzických alebo právnických osôb, účelové združenia majetku, jednotky územnej samosprávy a iné subjekty, o ktorých to ustanovuje zákon. Na zriadenie právnickej osoby je potrebná písomná zmluva alebo zakladacia listina, pokiaľ osobitný zákon neustanovuje inak (§ 19 ods. 1 OZ). Právnické osoby vznikajú spravidla dňom, ku ktorému sú zapísané do obchodného alebo iného zákonom určeného registra (§ 19 ods. 2 OZ). Do obchodného registra sa zapisujú obchodné spoločnosti, družstvá a iné právnické osoby, o ktorých to ustanovuje zákon, ďalej zahraničné osoby. Tak, ako vznik právnických osôb, aj ich zánik má dve etapy - v zmysle § 20a ods. 1 OZ sa právnická osoba zrušuje dohodou, uplynutím doby alebo splnením účelu, na ktorý bola zriadená, právnická osoba zapísaná v obchodnom registri alebo v inom zákonom určenom registri zaniká dňom výmazu z tohto registra. Družstvo sa zrušuje niektorou z právnych skutočností taxatívne vymenovaných v § 254 ods. 2 Obchodného zákonníka a zaniká výmazom z obchodného registra.

Súd je povinný vždy skúmať, či ten, kto vystupuje v konaní ako účastník konania, má spôsobilosť byť účastníkom konania. Na nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania musí súd vždy prihliadnuť, a to aj bez návrhu a kedykoľvek v každom štádiu konania. Nedostatok tejto spôsobilosti je neodstrániteľný a má za následok zastavenie konania v zmysle § 104 ods. 1 O.s.p. Ak už v čase začatia konania žaloba smerovala proti právnickej osobe, ktorá v tom čase neexistovala (napríklad bola vymazaná z obchodného registra), ide o neodstrániteľný nedostatok uvedenej podmienky konania, so zreteľom na ktorý treba konanie zastaviť. V takomto prípade nemôže dôjsť k procesnému nástupníctvu v priebehu konania; možnosť pokračovať v konaní s právnym nástupcom prichádza totiž do úvahy len ak

dôjde k zániku právnickej osoby až v priebehu konania (§ 107 ods. 4 O.s.p.). V otázke spôsobilosti byť účastníkom konania súdna prax vychádza z konštantnej judikatúry, napríklad z rozhodnutí uverejnených v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky R 34/1993, R 43/1995, R 63/1996, R 65/1996, R 58/1997, R 61/1998.

Ak je účastníkom konania právnická osoba, žaloba musí obsahovať názov alebo obchodné meno, sídlo a identifikačné číslo, ak je pridelené (§ 79 ods. 1 O.s.p.). Družstvo ako právnickú osobu identifikuje obchodný názov, sídlo ale aj identifikačné číslo organizácie (IČO). Pokiaľ žaloba neumožňuje presnú identifikáciu účastníkov konania (ak napríklad neobsahuje správne označenie účastníkov konania alebo všetky údaje potrebné k označeniu účastníkov konania podľa § 79 ods. 1 O.s.p, alebo ak je v časti označujúcej účastníkov konania neurčitá alebo nezrozumiteľná alebo ak je zjavný rozpor medzi označením účastníka konania a inými údajmi o tomto účastníkovi obsiahnutými v žalobe), ide o žalobu vadnú a súd je povinný vytvoriť procesnú možnosť na odstránenie tejto vady postupom podľa § 43 O.s.p.

V preskúmvanej veci žalobca v podanej žalobe zreteľne a dostatočne jasne označil žalovaného obchodným menom a sídlom (J.“ so sídlom v N.), bez uvedenia identifikačného čísla žalovaného. Následne (o dva dni po doručení žaloby súdu) podaním z 20. novembra 2004 označeným ako „doplnenie a spresnenie podania“ označil za žalovaný subjekt P. so sídlom N., IČO: X.; toto podanie odôvodnil tým, že J. N. bolo premenované na P..

Základnou otázkou, ktorú mali súdy nižších stupňov v danom prípade zodpovedať, bolo, či v žalobe označené družstvo malo 19. novembra 2004 (v čase podania žaloby a začatia konania v zmysle § 82 O.s.p.) spôsobilosť byť účastníkom občianskeho súdneho konania; v konkrétnostiach preskúmvanej veci to znamenalo otázku, či takto označený subjekt bol k uvedenému dňu zapísaný v obchodnom registri.

Z registrového spisu Okresného súdu Žilina sp. zn. Dr X. (pôvodne vedeného Okresným súdom Banská Bystrica pod Dr X./S), ktorý dovolací súd vyžiadal za účelom obstarania podkladov pre posúdenie prípustnosti dovolania vedľajšej účastníčky, vyplýva, že Okresný súd Banská Bystrica v podnikovom registri vo vložke č. X. oddelenie Dr vyznačil 19. júla 1966 zmenu zápisu, a to výmaz doterajšieho názvu družstva: J. tretej päťročnice, sídlo družstva: G., okr. Žilina a zároveň zápis nového názvu družstva: J.“ so sídlom v G. (č.l. 13 spisu). Uznesením Okresného súdu Banská Bystrica z 24. júna 1977 sp. zn. Dr X.-7 bol

v podnikom registri mimo iných zmien vykonaný v oddelení Dr vo vložke č. X. výmaz doterajšieho názvu a sídla družstva J.“ so sídlom v G., okr. Žilina a zápis názvu družstva: J.“ so sídlom v N. (č.l. 61 spisu). Uznesením Okresného súdu Banská Bystrica z 10. decembra 1991 sp. zn. Dr X.-16 bol v podnikovom registri mimo iných zmien vykonaný v oddelení Dr pod č. X. vo vložke č. X. zápis názvu: P. so sídlom v N., sídlo: N., okr. Žilina, IČO: X. (č.l. 158). Z výpisu z obchodného registra Okresného súdu Banská Bystrica z 3. apríla 2009 oddiel Dr vložka č. X. vyplýva, že v prípade subjektu zapísaného pod obchodným menom: P. so sídlom v N., sídlo N., IČO: X. došlo od 21. júna 1993 k zmene obchodného mena na: P., a sídla na: N., PSČ: X..

Z uvedených záznamov registrového súdu vyplýva, že v žalobe za žalovaného označené J.“ so sídlom v N., bolo ku dňu podania žaloby zapísané v obchodnom registri ako P., so sídlom: N., PSČ: X., IČO: X.. To znamená, že žalovaný subjekt mal v čase podania žaloby spôsobilosť byť účastníkom občianskeho súdneho konania. Uvedenie jeho neaktuálneho obchodného mena v žalobe ku dňu jej podania nemá vplyv na právnu subjektivitu, a teda ani na spôsobilosť byť účastníkom konania, pretože právna subjektivita vznikla dňom zápisu do obchodného registra a ku dňu podania žaloby nezanikla. Zmenou obchodného mena nedochádza k zániku spôsobilosti byť účastníkom konania (obdobne rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 107/2005 z 29. septembra 2005). V preskúmvanej veci nebola teda podaná žaloba s kvalifikovaným označením právne neexistujúceho subjektu, ale (len) žaloba s nekvalifikovaným označením právne existujúceho účastníka konania jeho predchádzajúcim, medzičasom zmeneným obchodným menom; túto odstrániteľnú vadu žaloby žalobca napokon v priebehu konania odstránil.

Z vyššie uvedených dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru o neopodstatnenosti námietky vedľajšej účastníčky, že konanie netrpí vadou konania v zmysle v zmysle § 237 písm. b/ O.s.p.

Keďže prípustnosť dovolania vedľajšej účastníčky nemožno vyvodit' z § 239 O.s.p. ani z § 237 O.s.p., dovolací súd jej opravný prostriedok odmietol (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.); so zreteľom na odmietnutie dovolania z procesných dôvodov nezaoberal sa napadnutým uznesením z hľadiska správnosti v ňom zaujatých záverov.

Dovolací súd nepriznal účastníkom náhradu trov dovolacieho konania, lebo procesne úspešný žalobca nepodal návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 v spojení s § 224 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 16. apríla 2009

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková